

Силабус дисципліни «Етика та естетика»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Етика та естетика

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у моральному та естетичному контексті: виявлення ціннісних орієнтирів, порівняння етичних підходів, формування обґрунтованих суджень і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, есе та аналітичних записок. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття моралі, краси та цінностей, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та короткі аналітичні роздуми. Відповідальність, ініціативність та готовність дискутувати під час обговорення етичних дилем, аналізу творів мистецтва та спільного пошуку морального рішення. • аналізувати навчальну, культурологічну та філософську інформацію; • виділяти головне та узагальнювати результати дослідження; • планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; • коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; • брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності етики та естетики як філософських дисциплін, їх функцій та ролі у духовному та культурному житті суспільства. Знання основних етичних систем і категорій (добро, зло, обов'язок, справедливість), а також естетичних категорій (прекрасне, піднесене, трагічне, комічне) та їх проявів у мистецтві й повсякденному житті. Здатність застосовувати етичні та естетичні знання до аналізу сучасних проблем: цифрова етика, AI-технології та мораль, корпоративна відповідальність, естетика цифрового середовища. Знання основ нормативної та прикладної етики, видів і жанрів мистецтва, особливостей естетичної свідомості особистості. • характеризувати основні етичні системи та моральні категорії; • аналізувати естетичні явища та твори мистецтва; • застосовувати принципи етики у професійних ситуаціях IT-сфери; • орієнтуватися у питаннях цифрової етики та відповідальності; • оцінювати культурні та естетичні цінності в контексті сучасності.	Результати навчання Пояснювати сутність етичних та естетичних категорій: добро, зло, мораль, обов'язок, совість, справедливість, прекрасне, потворне, піднесене, трагічне, комічне. Аналізувати основні моральні та естетичні проблеми сучасності для виявлення ціннісних пріоритетів особистості й суспільства. Характеризувати напрями та школи етичної і естетичної думки, застосовувати методи морального аналізу, визначати основні тенденції та робити висновки щодо ціннісного вибору. Орієнтуватися у прикладних аспектах етики у сфері інформаційних технологій та управління. • пояснювати зміст ключових понять етики та естетики; • аналізувати моральні дилеми та ціннісні конфлікти; • визначати естетичні якості явищ культури та мистецтва; • застосовувати базові методи етичного аналізу практичних ситуацій; • використовувати філософські джерела для прийняття обґрунтованих рішень.
---	--	---

Етика як наука про мораль

Тема 1.1

Предмет і завдання етики.

Сутність моралі та моральності, місце етики в системі філософських дисциплін, функції моралі в суспільстві та в IT-середовищі.

Тема 1.2

Основні етичні системи та категорії: добро і зло, обов'язок, совість, справедливість, щастя; огляд класичних та сучасних напрямів етичної думки.

Тема 1.3

Прикладна та цифрова етика.

Моральні аспекти використання штучного інтелекту, конфіденційність даних, корпоративна відповідальність, етика у сфері фінансових та інформаційних технологій.

Естетика та мистецтво

Тема 2.1

Предмет і категорії естетики. Прекрасне і потворне, піднесене і низьке, трагічне і комічне — сутність, взаємозв'язок та прояви у сучасній культурі та цифровому просторі.

Тема 2.2

Естетична свідомість і естетичний смак. Естетичні почуття, ідеали, цінності особистості; формування естетичної культури фахівця в умовах інформаційного суспільства.

Тема 2.3

Мистецтво як соціокультурний феномен. Природа, функції та види мистецтва; художній образ і художнє сприйняття; зв'язок мистецтва з технологіями та дизайном.

Тема 2.4

Провідні стилі та напрями мистецтва. Класика, модернізм, постмодернізм; цифрове мистецтво та медіаестетика; вплив інформаційних технологій на сучасну художню культуру.

Мораль і краса в сучасному світі

Тема 3.1

Моральний вибір і відповідальність особистості: сутність, чинники, методи прийняття рішень в умовах морального конфлікту та у сфері IT і фінансів.

Тема 3.2

Етика міжособистісних та ділових відносин: поняття ввічливості, честі, гідності, ділового етикету; норми поведінки у корпоративному та цифровому середовищі.

Тема 3.3

Глобальні етичні проблеми та виклики сучасності: екологічна мораль, права людини, біоетика, проблеми штучного інтелекту та цифрова нерівність.

Тема 3.4

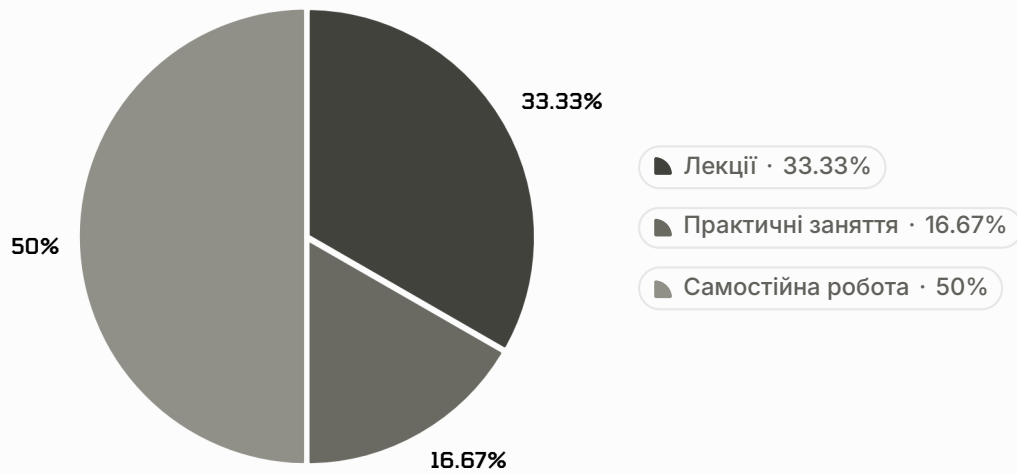
Естетика повсякденності та середовища. Дизайн, архітектура, мода, UX/UI-культура; естетизація цифрового простору та роль краси у професійній діяльності.

Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Предмет і завдання етики	2	1	4
	Тема 1.2 – Етичні системи та категорії	2	1	4
	Тема 1.3 – Прикладна та цифрова етика	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Категорії естетики	4	1	4
	Тема 2.2 – Естетична свідомість і смак	2	2	4
	Тема 2.3 – Мистецтво як феномен	2	1	4
	Тема 2.4 – Стили та напрями мистецтва	4	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Моральний вибір і відповідальність	4	2	4
	Тема 3.2 – Етика ділових відносин	4	2	4
	Тема 3.3 – Глобальні етичні виклики	2	2	4
	Тема 3.4 – Естетика повсякденності	2	1	5
Разом		30	15	45

 Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (15 год.):** відпрацювання навичок, аналіз кейсів та творів мистецтва
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з етики та естетики (Утюж, Чистіліна, Петрушенко та ін.), першоджерелами філософської класики, науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування моральних та естетичних категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства освіти і науки України (mon.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (nbuv.gov.ua), електронних фахових видань та баз даних філософської літератури. Аналіз наукових статей з питань етики та естетики, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з науковими джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань з розгляду етичних дилем у сфері ІТ та фінансових технологій; підготовка есе з актуальних проблем цифрової етики, корпоративної відповідальності, прав людини в цифровому просторі; аналіз творів мистецтва з використанням естетичних категорій. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та ознайомлення з текстами першоджерел; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, основних концепцій та підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять та аналізу типових ситуацій. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні есе, тести та усні відповіді за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз моральних дилем, розгляд естетичних явищ). Оцінюються повнота відповіді, аргументованість позиції та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль — Залік

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або усна співбесіда. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Етика та естетика» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок морального та естетичного аналізу, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії, фінансових і облікових інформаційних систем. Такий підхід сприяє глибшому розумінню ціннісних процесів, розвитку критичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових і особистісних завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із сучасної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних морально-етичних ситуацій у сфері ІТ, фінансів та публічного простору; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Аналіз творів мистецтва Розгляд художніх творів (живопис, музика, кіно, цифрове мистецтво) з використанням естетичних категорій; відпрацювання навичок естетичного судження.
Дискусії Обговорення актуальних проблем цифрової етики, прав людини в Інтернеті, ролі AI та автоматизації у суспільстві; розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з першоджерелами Опрацювання текстів класичних та сучасних філософів (Аристотель, Кант, Бентам, Ролз, Сингер та ін.); формування навичок роботи з філософською літературою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, есе та презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з питань етики та естетики.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей у сфері гуманітарних знань.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».		

Рекомендована література та ресурси

1. Утюж І. Г., Денисенко В. В. Етика та естетика : навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів. — Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. — 122 с.
2. Чистіліна Т. О. Етика та естетика : навчальний посібник. — Київ : Центр учбової літератури, 2023.
3. Панченко В. І. Етика. Естетика : навчальний посібник, рекомендований МОН України. — Київ : Центр учбової літератури, 2023.
4. Тетарчук І. С. Етика та естетика : навчальний посібник для підготовки до іспитів. — Київ : Центр учбової літератури, 2023.
5. Кривуля О. М. Філософія : підручник. — 4-те вид., переробл. і доп. — Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023.
6. Єрмоленко А. М. та ін. Комунікативна практична філософія : навч. посіб. — Київ : Лібра, 2023.
7. Masol L. Mystetstvo. 7–9 klasy (intehrovanyy kurs) : modél'na navchalna prohrama. — Nakaz MON Ukrainy vid 24.07.2023 № 883. — URL: <https://mon.gov.ua/>
8. Тюря Ю. та ін. Штучний інтелект: безпечний AI: європейський правовий вимір : навч. посіб. — Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2025.
9. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
10. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
11. Beauchamp T. L., Childress J. F. Principles of Biomedical Ethics. — 8th ed. — Oxford : Oxford University Press, 2023.
12. Russell S. Human Compatible: Artificial Intelligence and the Problem of Control. — Penguin Books, 2024 (repr.).
13. Floridi L. et al. An Ethical Framework for a Good AI Society. — Minds and Machines, 2023. — Vol. 33. — P. 1–27.
14. Журнал «Філософська думка» (електронне видання). — URL: <https://fd.iph.org.ua/>
15. Журнал «Етика і право» (електронне видання). — URL: <https://etica.at.ua/>
16. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — URL: <https://www.nbuv.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. — URL: <https://mon.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. — URL: <https://thedigital.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
21. Портал «Філософія» Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. — URL: <https://knu.ua/>
22. Електронна бібліотека «Наукова думка». — URL: <https://naukova-dumka.com.ua/>
23. Stanford Encyclopedia of Philosophy. — URL: <https://plato.stanford.edu/>
24. Internet Encyclopedia of Philosophy. — URL: <https://iep.utm.edu/>
25. Журнал «Гілея: науковий вісник» (філософія, гуманітарні науки). — URL: <https://gileya.org/>